

Egyptolog i vit smoking

Leif Hjärre är civilekonomen som blev möbelfabrikant med uppdragsgivare som FN, UD, Australiens parlament och biblioteket i Alexandria, Egypten. Han tog lektioner för flygcertifikat för att bota sin flygrädsla. Intresset för handknutna mattor gjorde att han hamnade i Iran och så småningom i Egypten.

Idag är Leif Hjärre verksam som egyptolog, föreläsare och författare.

TEXT: LARS MALMSTRÖM FOTO: HÅKAN FLANK OCH PRIVAT

LEIF HJÄRRE TÄNKTE SIG en behaglig framtid som attaché i UD:s tjänst – att med ett glas ädelt vin i handen få konversera sig fram under kristallkronorna på ambassader runt om i världen. Så efter studentexamen i Ystad 1959 läste han till civilekonom i

Göteborg. Sedan vidtog praktikanttjänst i Köln, Düsseldorf, London och Paris.

»Men min diplomatkarriär tog slut innan den egentligen börjat«, berättar han när vi träffar honom i Sällskapets lokaler på Arsenalsgatan i Stockholm.

Här ska han längre fram på kvällen framträda med berättelser ur sina böcker om Egypten till ackompanjemang av en trio under ledning av flöjtisten Gunilla von Bahr.

»Min far dog 1964. Jag och min bror Bo fick ta över familjeföretaget Gärsnäs. Vi var bara 24 respektive 21 år gamla.«

Gärsnäs, en av Sveriges främsta tillverkare av möbler för offentlig miljö, är ett gammalt familjeföretag. Det grundades av Leif Hjärres farfar 1893 och ligger i – ja, just det: Gärsnäs på Österlen.

»Utan hjälp av min fars trogna och duktiga medarbetare hade det aldrig gått«, konstaterar Leif Hjärre. »Redan första dagen bad jag att få träffa fackordföranden Einar Jeppsson.«

»Denne började med att beklaga sorgen efter fadern. »Men«, tillade han, »det var värre förra gången.«

»Vad menar du?« frågade jag.

»Jo, när din farfar dog«, svarade den äldre mannen.«

»Einar Jeppsson hade alltså arbetat på företaget redan när min farfar dog 1926 – 38 år tidigare. Det är som jag kunde höra historiens vingslag. Trogna medarbetare som han upprätthåller kontinuiteten i svenskt näringsliv.«

AUSTRALIENS PARLAMENT

Under Leif och Bo Hjärres ledning ändrade företaget inriktning ungefär 180 grader. Från att ha varit en av Sveriges främsta tillverkare av stilmöbler inriktade man sig på modern design för offentlig miljö och inledde samarbeten med några av landets främsta formgivare.

Kompletterat med ett intensivt försäljningsarbete resulterade satsningen i en rad prestigefyllda uppdrag. Dit hör beställningar från Sveriges ambassader runt om i världen, stora delar av riksdagshuset, Moderna Museet i Stockholm, Rosenbad, Cunard Lines flaggskepp Queen Elizabeth II, en rad banker och storföretag och inte minst 3 500 sittplatser för Australiens parlament i Canberra.

»Det var arkitekten själv – italienaren Romaldo Guirgola – som ringde mig. Han gillade helt enkelt inte australiensisk möbeldesign.«

Leif Hjärre hade lärt känna Romaldo Guirgola när denne av Pehr Gyllenhammar kallats in som arkitekt för Volvos nya huvudkontor i Torslanda, gemenligen döpt till Pehrsbo, som Gärsnäs också möblerade.

»Pehr Gyllenhammar, ja. Vi hjälpte Carl Jan Granqvist att möblera den byggnad som varit Sveriges paviljong på världsutställningen i Sevilla och som sedan flyttades till Grythyttan. I Sevilla hade Carl Jan hållit i kungamiddagen och jag frågade honom hur det hade varit att ha kungaparet som gäster. «

»Kungaparet var inga problem. Men jag hade ju samtidigt en kejsare vid bordet«, svarade denne med syftning på Pehr Gyllenhammar.

BLÅTT LÄDER

Ungefär så här är det att samtala med Leif Hjärre. Han tycks ha träffat de flesta här i världen utan att förfalla till namedropping. Tvärtom, hans uppenbara förtjusning över att ha en anekdot att berätta är nästan lika stor som åhörarnas över att få höra den.

Ytterligare en sådan historia ur en framgångsrik möbelfabrikörs vardag:

En dag blev statsminister Göran Persson in på Leif Hjärres kontor i Gärsnäs.

»Han är en av de få politiker jag träffat som både har intresse och kunskap om design. Han såg mitt skrivbord – ett bord med skrivytan klädd med grönt läder och utbrast: »Förbålt stiltigt skrivbord du har. Går

det att få ett med annan färg på lädet?« Jag förstod ju att en socialdemokratisk statsminister kunde ha problem med att signera sina papper på en grön skrivyta så jag svarade naturligtvis ja. Döm om min förvåning när jag några månader senare får leverera ett likadant skrivbord till regeringskansliet – klätt med mörkblått läder.«

FLYGRÄDD PILOT

Leif Hjärre hade ett stort handikapp som affärsman – han led av svår flygrädsla.

»Jag tog båt till London, tåg till Paris. Det var ju trevligt men inte särskilt effektivt och jag insåg att jag måste göra något åt saken.«

Han beslöt att ta flygcertifikat. Efter några mar-drömslika lektioner så avtog rädslan.

»Jag flyger inte själv längre, men jag somnar numera snabbt och tryggt under de flesta flygresor. Nu vet jag ju nämligen hur det fungerar och det är okunskapen som är grunden för de flesta rädslor.«

EGYPTOLOGI

Leif Hjärres intresse för Egypten började egentligen med att hans far handlade med persiska mattor som bisyssla. Leif blev själv intresserad och besökte Iran ett flertal gånger.

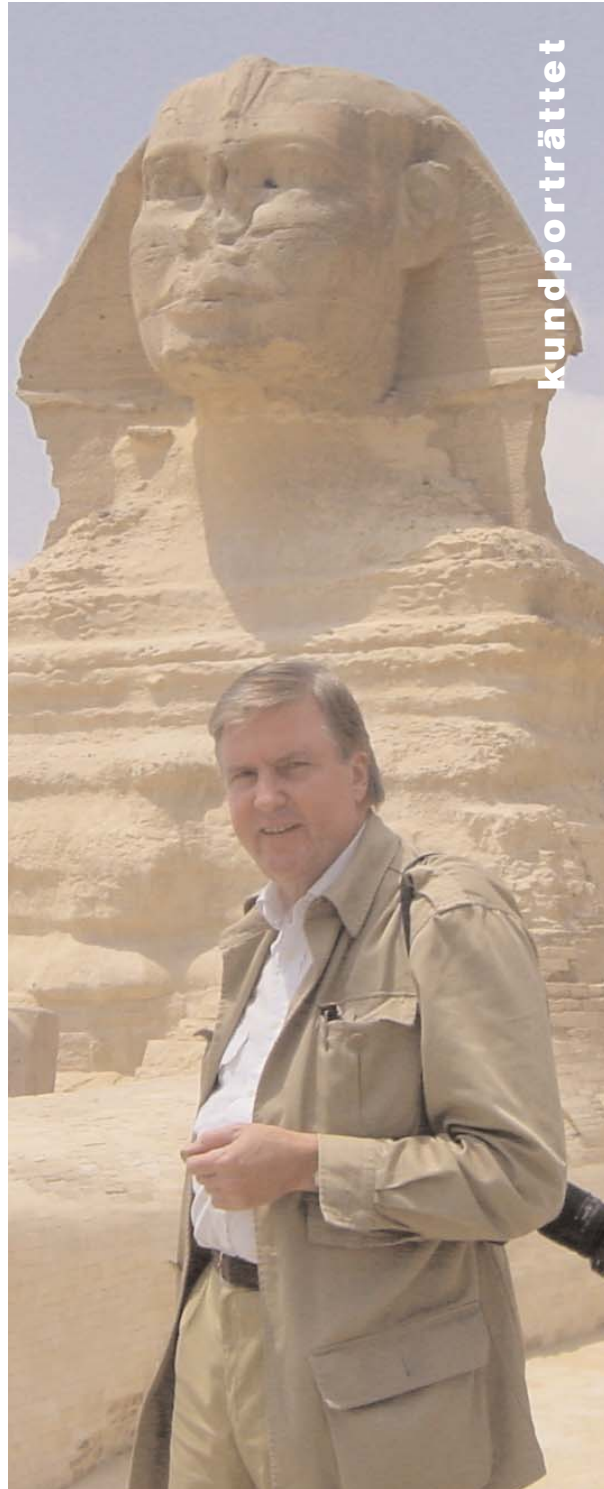
»Men efter revolutionen –79 lockade mig landet inte längre«, säger han.

Intresset för mellanöstern bestod dock och jul och nyår 1978–79 tillbringade han och hans hustru på resande fot i Egypten.

»Jag blev sjuk i influensa när jag kom hem vilket gjorde att jag fick tid att skriva ut mina reseanteckningar. Jag visade dem för en vän – Karl-Edvard Jepsson, den legendariska signaturen Jeppa, känd lundaspexare, tillika egyptolog.«

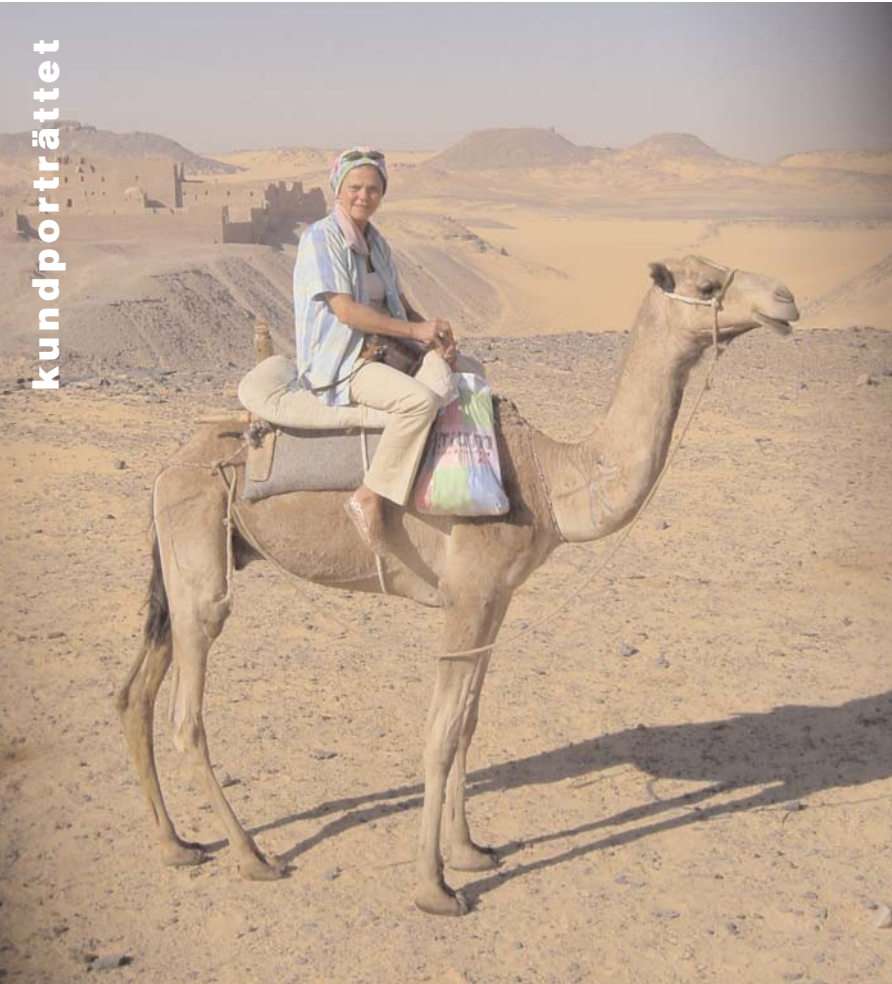
Jeppa läste Leifs anteckningar och sa:

»Skriv lika mycket till och du har en bok!«

Leif Hjärre i sitt andra hemland.

◀ Leif Hjärres hustru Anna på kamelryggen.

▲ Leif Hjärre med sina musiker Ismahnie, harpa, Gunilla von Bahr, flöjt, Pontus Langendorf, slagverk.

► Vid Konungarnas dal. I bagrunden den kvinnliga faraon Hatshepsuts tempel, kallat »Det heligaste av det heliga«.

Drygt tio år senare återvände Leif Hjärre till Egypten och efter den resan satte han igång med att fullborda sitt bokprojekt.

Leif Hjärre hade hoppats på att något av hans barn skulle ta över Gärsnäs, men de satsade på egna karriärer. Därmed föddes tanken på att sälja det företag som funnits inom familjen i 106 år.

»I början av år 2000 hade jag varit VD för Gärsnäs i 36 år – min bror köpte jag ut i slutet av nittioalet. Jag kände mig ganska nöjd med vad vi hade åstadkommit.«

År 2000 såldes företaget och Leif Hjärre började på heltid att ägna sig åt sitt stora intresse – Egypten. En dag när han satt på Kungliga biblioteket i Stockholm fick han ett samtal från en vän, flöjtisten Gunilla von Bahr, tillika rektor på Kungliga Musikhögskolan i Stockholm.

Lätt echaufferad sa hon: »Vi ska hålla en konsert för kungaparet med bland annat Isaac Stern om några dagar. Nu visar det sig att de stolar vi har verkligen inte är presentabla i sådana sammanhang.«

»Visserligen hade jag sålt mitt företag men jag hade – och har – goda relationer med de nya ägarna så jag kunde låna stolarna från Gärsnäs personalmatsal några dagar och hjälpte henne därmed ur knipan.«

Gunilla von Bahr frågade Leif vad han sysslade med nuförtiden och han berättade som det var – att han höll på med en bok om Egypten.

»Jamen, det måste vi göra ett projekt av«, svarade hon genast.

Sagt och gjort. Musiken – »Down the Nile« – komponerades av William Brunson. Gunilla satte ihop en orkester bestående av flöjt, oboe, trumpet, trombon och två slagverkare. Leif dramatiserade valda delar ur sitt manus. Premiären skedde i februari 2001 på Medelhavsmuseet i Stockholm i närvaro av Egyptens ambassadör.

Succé!

PREMIÄR I PÅ ALEXANDRIAS BIBLIOTEKET

Efter en rad framträdanden i Sverige blev ensemblen inbjuden till Egypten. Premiären där skulle ske på det nyuppförda biblioteket i Alexandria och sedan dra vidare till Kairo.

»Men vi insåg att en enaktare var ett litet för tunt program för operan i Kairo så vi beslöt att komplettera med texter ur Strindbergs »Ett drömspel.«

Akt ett: text av August Strindberg, Akt två: text av Leif Hjärre.

Men ett missöde inträffade under resan ner. Slagverkarnas instrument hamnade på avvägar, bland annat klockspel och pukor. Situationen räddades av Tyska skolan i Alexandria som naturligtvis kunde tillhandahålla glockenspiel, men även övrig utrustning. Problemet var bara att ensemblen inte hann repetera föreställning, något de inte hunnit med tidigare heller.

»Jag kunde ju naturligtvis mina texter på engelska och musikerna hade repeterat musiken, men innan

föreställningen kom Gunilla von Bahr med ett förslag: Du gör entré från salongen i första akten så blir det lite mer dramatiskt.»

Inga problem. Leif gömde sig bakom en pelare långt bak i salongen medan publiken intog sina platser.

»Men under våra tidigare föreställningar med enaktaren hade vi alltid inlett med musik. Nu stod jag där och väntade på att de skulle börja spela. Och de väntade på att jag skulle börja recitera. Det blev en väldigt lång tystnad innan jag tog gud i hågen och bara drog igång.»

Trots den något tempofattiga inledningen blev premiären en framgång och bejublade föreställningar hölls på operan i Kairo och på svenska ambassaden där.

FULLTECKNAD ALMANACKA

Efter föreställningen på Medelhavsmuseet hade en dam kommit fram till Leif Hjärke. Hon presenterade sig som professor Annica Dahlström, ordförande för The Scandinavian Committee for the Bibliotheca Alexandrina.

»Hon berättade att de höll på att skapa en Nobelsektion för biblioteket i Alexandria och undrade om jag kunde hjälpa till. Jag föreslog att vi skulle ses på Nobel Forum på Karolinska Institutet som vi inrett under min tid på Gärsnäs. För övrigt med delvis samma inredning som fanns i regeringskansliets sammanträdesrum i Rosenbad. Vi träffades där och hon blev eld och lågor över inredningen.»

Resultatet blev att Nobel-sektionen av biblioteket i Alexandria inreddes med Gärsnäs möbler, finansie-

rat av Tetra Pak och familjen Söderberg.

Under invigningen ställde presidenthustrun Susanne Mubarak frågan till Leif Hjärke:

»Sammanträder verkligen den svenska regeringen i så eleganta rum?»

»Versionen i Rosenbad var utförd i skandinaviskt blonda träslag, medan möblerna i Alexandria är utförda i mörkare, mer mondäna träslag som körsbär och almrot så jag kunde fullt sanningsenligt svara: »No, Your Excellency. This is an upgraded version.»

I dag arbetar Leif Hjärke på sin tredje bok om Egypten efter »Faraos guld. På jakt efter det gamla Egyptens skatter« och »Resan med Ramses«. Han håller föreläsningar i Sverige, Norge och Egypten och fungerar som ciceron för resor i det antika Egypten. Kort sagt: hans almanacka är tämligen fulltecknad.

FAKTA

Leif Hjärke

Ålder: 66 år

Verksamhet: Före detta VD och ägare till familjeföretaget Gärsnäs, Numera egyptolog, författare till böckerna »Faraos Guld. På jakt efter det gamla Egyptens skatter« och »Resans med Ramses«. En tredje är på väg. Ciceron på resor till det antika Egypten.

Familj: Hustru Anna, barnen Ia, Jacob, Jarl och Maria samt barnbarnen Moa, Max, Greta, Sixten, Harald, Jens och Simon

Bor: Villa i Gärsnäs på Österlen

Fritidsintressen: Promenader på Haväng och Brösarps Backar med hustru och hundar, opera, gamla portviner och egyptologi.

Bank: Nordea Private Banking, Malmö.